بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه ومن والاه......

هەڵوەشێنەرەوەكانی ئیسلام

بزانە براو خوشكی مسوڵمانم بە ڕاستی خوای گەورە واجبی كردووە لەسەر هەموو بەندەكانی خۆی كە بچنە ناو ئیسلامەوەو دەستی بێوە بكرن ولەدژەكانی ئیسلام ئاگاداربن. وەپێغەمبەری(ﷺ) ناردووە بۆ با نگەواز كردن بۆی. وەخوای گەورە هەواڵی داوە كە هەركەسێ شوێنی بكەوێ ئەوە ڕێنمویی كراوە و ئەوەی پشتی تێ بكات بە راستی گومرا بووە. وە لە زۆرێك لە ئایەتەكاندا ئاگادارمان دەكاتەوە لە هۆكارەكانی هەڵگەرانەوە لە دین و جۆرەكانی شیرك و كوفر.

وە زانایانیش رەحمەتی خوا یان لێ بێت باسیان كردووە لە بابی حوكمی هەڵگەراوەدا كە مسوڵمان {مُرْتَد}

دەبێتەوە لە دینەکەی بە زۆر جۆر لە هەڵوەشێنەرەوە کەوای لێ دێت لە ئیسلام پیٚ ی دەچێتە دەرەوە. بەمەش سەرو ماڵی بۆ مسوڵمان حەڵاڵ دەبێت. وە ترسناکترین ئەو بەشانە کە روو ئەدات{١٠}خاڵە کە لیرەدا پشت بە خوا باسی دەکەین بە شێوەیەکی کورت بۆ ئاگاداربوونت و ئاگادارکردنەوەی غەیری خۆشت، بە ئومێدی خۆپاراستن و سەلامەت بوون لێ ی لەگەڵ کەمێك روونکردنەوەدا.

هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیسلام ئەمانەن بە کورتی:

١–هاوبەش دانان بۆخوا لە بەرستنیدا خوای گەورە دەفەرموێت﴿اِنَ اللّهَ لا یَغفِرُ ان یُشرك به ویَغفِرُ ما دونَ ذلكَ لِمنْ یشاء﴾ النساء/١١٦ وە دەفەرموێت ﴿اِنهُ مَن یُشرِكْ باللّهِ فَقَد حرّم اللّهُ عَلیهِ الجنّةَ وماْواهُ النارّ ُوماللظالمین مِن أنصار﴾المائدة/٧٢ وە لەم جۆرە هاوبەش دانانە وەکو:

١–پارانەوە لە مردووان و هاوار کردن لێیان و نەزر کردن و قوربانی کردن بۆیان.

٢–هه ركەسیٚ لە نێوان خۆیی و پاشان لە نێوان خوادا چەند واستەیەك دابنیٚ و لێیان بپاڕێتەوەو داوای شەفاعەتیان لیٚ بکات وپشتیان بیٚ ببەستێت ئەوە کافر بووە بە ئیجماعی زانایان.

٣– هەر کەسیٚ هاوبەش دانەرەکان بەکافر نەزانیٚ وە یان گومانی هەبێت لە کافرێتیاندا یان ڕێچکەو رێبازەکەیان بە ڕاست بزانیٚ ئەوا کافرە.

٤–هەر کەسیٚ بروای وابێت کە رێبازێکی تر جگە لە رێبازەکەی پێغەمبەر(ﷺ) تەواوە یان حوکمی غەیری ئەو چاکترە، وەکو ئەوانی حوکمی تاغوتەکان ئەدەن بەسەر حوکمی دا ئەوانە کافرن.

٥– هەر کەسیٚ ڕقی لە شتێك بێت لەوانەی کە پێغەمبەر (ﷺ) هێناویەتی با کردەوەشی پیٚ بکات ،ئەوە کافر بووە بەپیٚ ی وتەی خوای پەروەردگار﴿ذلك بِانّهُم كرِهوا ما انزَلَ اللّهُ فَاحْبَطَ اعمالهُم ﴾ محمدُ/٩

٦-هەرکەسێ گاڵتە بە شتێ بکات لە دینەکەی پێغەمبەر (ﷺ) وەکو ئەوەی گالتە بکات بە باسی ناو گۆڕو قیامەت و بەهەشت و دۆزەخ .بەڵگەش ئەم وتەیەی خوای گەورەیە کە دەفەرموێت: ﴿ قُل أبالله وآياته وَرَسُوله كُنْتُم تَسْتَهْزِئونَ لا تَعتذِرُوا قَد كَفَرتُم بُعْدَ ايمانِكُم﴾ التوبة/٦٥-٦٦

واتە: ئەی محمد(ﷺ) پێیان بڵێ: ئەوە بەخوای گەورە و ئایەتەکانی وە پێغەمبەرەکەی گاڵتە ئەکەن، بە هۆی ئەو کارەتانەوە ئیتر (بەهانە) مەهێننەوە چونکە ئێوە کافر بوون دوای ئەوەی کە ئیمانیشتان هێنابوو.

٧-جادووگەرێتی: بۆنمونە:(الصرف) کە بریتی یە لە کارێکی جادووگەرێتی..مەبەست تیایدا گۆڕانی ئارەزوی مرۆڤە وەکو گۆڕینی خۆشەویستی پیاو بۆ ژنەکەی بۆ ڕق لێ بوونەوە واتە: نوشتەی رەشی،وە(العطف) کە بریتی یە لە کارێکی جادووگەرێتی مەبەست تیایدا شیرین کردنی ئەو شتەیە کە مرۆڤ ئارەزووی لێ ی نییە بە

ڕێگەی شەیتانی،لەبەر ئەوە هەرکەسێك بیکات یان پێ ی ڕازی بێت ئەوە کافرە. خوای گەورە ئەفەرموێت: ﴿وما يُعلَمان مِنْ أحد حتى يَقُولا انَّما نَحْنُ فتْنَة فلا تَكْفُر﴾ البقرة/١٠٢

٨- سەرخستن ویارمەتی دانی ئەو موشریکانەی کە دژ بە مسولمانانن:﴿ومن يَتولَهُم مِنكُم فانّه مِنْهم انَ اللّٰه لا يَهْدى القومَ الظّالمين ﴾

واتە:هەرکەسێ لە ئێوەیارمەتی موشریکەکان بدات ئەوە بە لەوان لە قەلەم دەدرێت وەخوا خۆی هیدایەتی قەومی ستەمکاران نادات ستەمکاران لێرەدا بە مانای کافرەکان دێت .

٩-هەرکەس بڕوای وابێت کەوا ئەگونجێت لە غەیری ئیسلام پرۆگرامێکی تر دەست نیشان بکات بۆ هەندێ مەسائیل، واتە: لە شەریعەتی ئیسلام لابدەیت، خوای گەورە دەفەرموێت:﴿ وَمَنْ يَبْتَغ غَيرَ الإسلامِ ديناً فَلنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهوَ فى الآخرةِ مِن الخاسرين ﴾.آل عمران ٨٦.

واتە: هەرکەسێ غەیری دینی ئیسلام دینێکی تر هەڵبژێرێ ئەوا لێی قبولێ ناکرێ وە لە قیامەتیشا لە خەسارەت مەندەکان دەژمێرێت. دین لێرەدا بەمانای مەنهەج دێت.

١٠-پشت کردن لەدینی خوا پاشان فێرنەبونیو کار پێ نەکردنی: ﴿وَمَنْ اَظلم ممن ذکر بآیات ربه ثم أعرض عنها انا من المجرمین منتقمون﴾ السجدة/٢٢

واتە: کێ لەوە ستەمکارترە لەکاتێکدا ئایەتی خوای گەورەی بیر دەخەیتەوە لە پاشا ئەو پشتی تێ ئەکات و ئەو بیر خستنەوەی بەدڵ نی یەو پێ ی ناخۆشە ،ئێمە تۆڵە لە موجریمەکان دەکەینەوە.

تێبینی

١-جیاوازی نىیە لە هەموو ئەم هەڵوەشێنەرەوانەدا گەرچی کەسێك بە سوعبەتی بێت یاخود بە ڕاستی بێت مەگەر ئەو کەسە زۆری لێ کرابێت ، وە ئەگەر هەمووی لە کەسێکدا کۆبویەوە ئەوا لە ترسناکترینیانە. بۆیە پێویستە لەسەر مسوڵمان کە ئاگاداری بێت وەلێی بترسێت نەك لەخۆیدا هەبێت.

٢- ئەگەر کەسێك بڕوای وابێت کە ئەو نیزام و یاسایانەی کە خەڵکی دایدەنێت باشترە لە شەریعەتی ئیسلام یان نیزامی ئیسلام بەکەڵکی کار پێ کردن نایەت لەم سەردەمەدا، وە یاخود بڕوای وابێت کەوا ئەگونجێ حوکم بکرێت بەغەیری شەریعەتی خوا لە مامەڵەکردن یان سنوردانان یاخود غەیری ئەم دووانە، یا بڕواشی وانەبوبێت کە ئەوە باشترە لە حوکمی شەریعەت لە بەر ئەوەی ئەو کەسە حەلاڵی ئەو شتەی کردووە کەخوا حەرامی کردووە، وەکو زینا و شەراب خواردن و سوو وەرگرتن و حوکم کردن بەغەیری شەریعەتی خوا ئەوە کافرە بە ئیجماعی مسوڵمانان.

سەرچاوە: العقیدة الصحیحة و نواقض الاسلام.. عبدالعزیز بن عبدالله بن باز

هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیمان

هەروەکو ئاشکرایە کە ئیمان زیاد ئەکات بە عیبادەت کردن وە کەمیش ئەکات بە تاوان کردن ، ئەبێت ئەوەش بزانین کە هەندێ شت هەیە ئەبێتە هۆی هەڵوەشاندنەوەی ئیمان کە پێویستە هەموو مسوڵمانێك ئاگاداری بێت. هەڵوەشێنەرەوەکانی ئیمان دەتوانین لە چوار خاڵدا ڕوونی بکەینەوە:

یەکەم: ئینکاری کردن لە بوونی پەروەردگارێتی خوا یاخود تەعنە لێدانی:

١-ئینکاری کردنی بوونی پەروەردگار وەکو هەندێ کەس ئەڵێن:(لا اله والحیاة مادة) واتە: هیچ خوایەك نیەو ژیان تەنها ماددەیەو هیچی تر. ئەم جۆرە کەسانە لە موشریکەکانی عەرەب خراپترن و بگرە لە شەیتانیش چونکە شەیتان کاتێ خوای گەورە فەرمانی پێ کرد کرنوشی ڕێز بۆ ئادەم بەرێ ووتی ﴿خَلَقْتَنِى مِنْ نَار وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِين﴾. الاعراف /١٢

واته: خوایه تۆ منت له ئاگر دروست کردووه ئەویش واته ئادەم له قوڕ. مەبەست لەوەیه شەیتان ئیمانی به بوونی خوا هەبوو بەڵام ئەم جۆره کەسانه ئەسڵەن باوەڕیان به بوونی خوای گەوره نىیه.
وه ئەگەر کەسێك بڵێ ئەم بوونەوەره خوا دروستی نەکردووه بەڵکو سروشت کردووه ئەوه ئیمانی بەتاڵ بۆتەوه چونکه کوفری کردووه.

٢- کەسێك بانگەوازی خوایەتی بکات وەکو فیرعەون که ووتی: ﴿..اناّ ربُّکم الاعْلی﴾ النازعات/٢٤

واته: من خوای هەره بەرزی ئێوەم .

٣-ئەگەرکەسێك باوەڕی وابێت کەوا چەند کەسێك هەن لەپیاوچاکان که ئەم بونەوەره بەڕێوه دەبەن، ئەوا ئەم جۆره کەسانه ئیمانەکەیان بەتاڵ دەبێتەوه ئەمانیش له موشریکەکان خراپترن، چونکه ئەگەر موشریکەکان پێیان بووترایه کێ ڕۆزی دەرتانه له ئاسمان و له زەویدا و کێ گوێو چاوی پێ بەخشیون و کێ شتی زیندوو له

شتی مردوو دەردەهێنیٚ وەکیٚ شتی مردوو لە شتی زیندوو دەردەهێنیٚ ٚوە ئەگەر پێیان بوتریە کیٚ هەڵسوڕێنەری کاروبارەکانە لە وەڵامدا ئەیان ووت خوای گەورە هەر وەکو خوای گەورە دەفەرموێت:﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِن السّماَءِ وَ الارْضِ اَمَّن يَمْلِكُ السّمعَ والابْصار وَمَنْ يُخرِج الحيَّ مِن الميتِ وِيُخرِجُ الميّتَ مِنَ الحَىّ ومَن يّدبر الامر، فَسَيقولونَ الله فَقُل افلا تَتَّقون﴾ يونس/٣١

٤–وتەی هەندیٚ لەو کەسانەی کە باوەڕیان وایە کە خوای گەورە چوٚتە ناو دروست کراوەکانیەوە وەکو (حلولى‌يەكان) بە جوٚریٚ (ابن عربی)دەڵیٚ: (الرَّبُّ عبد والعبدُ ربُّ ياَ ليْتَ شِعرى منِ المُكَلَّف)

واتە:خوا بەندەیەو بەندەش خوایە، ئاخوٚ کامیان تەکلیفیان لە سەرە!!!

وەالحلاج ئەڵیٚ: من ئەوم و ئەویش منە ....والعياذ بالله

دووەم: ئینكاری كردنی خوایەتی خوا یان هاوبەش دانان بۆی:

١- وەكو ئەوانەی خۆرو مانگ و ئەستێرە و درەخت و شەیتان و شتی تر ئەپەرستن وەكو خوای گەورە دەفەرموێت﴿وَمِنْ آیاتِهِ اللیلُ والنّهارُ وَالشمسُ والقَمَرُ لا تسجُدُوا لِلشَّمسِ ولا لِلقَمَرِ و اسجُدُ وا للهِ الذی خَلَقهُنّ انْ كنْتُمْ ایاه ُ تَعبُدون﴾ فصلت/٣٧

٢-ئەوانەی خوا دەپەرستن بەلاّم هاوبەشی (لە پیاوچاكان و پێغەمبەران) بۆ پەیدا دەكەن لە پەرستشدا، ئەم جۆرە كەسانە لە كاتی نارەحەتی‌دا بە تەنها داوای یارمەتی لەخوا دەكەن، بەلاّم لەكاتی خۆشیدا هاوەڵی بۆ پەیدا دەكەن، وەكو خوای گەورە دەفەرموێت ﴿فاذا رَكبوا فی الفُلكِ دعَوا الله مُخلصینَ لَهُ الدّینَ فلّما نَجَّاهمُ الی البرِّ، اذا هُم یُشْرِكون﴾ العنكبوت/٦٥

٣- هاناو هاوار بردن بۆ مردوویەك كە ڕزق دان و شیفای نی‌یە، چونكە تەنها خوای گەورە خۆی ڕۆزی‌دەرە

(الرزاق) وه هەرخۆی شیفا دەره (الشافی). وه ئەو قسەیەش ڕاست نىیه که هەندێ کەس ئەم جۆره کارانه ئەکەن ئەڵێن ئینجا ئێمه نایان پەرستین بەڵام دوعامان دەگەیەنینه ئەم مردووانەو تا ئەوانیش لای خوای گەوره تکامان بۆ بکەن دەیانکەینه واسته ،چونکه پاڕانەوه لەو مردووه خۆی بۆ خۆی عیبادەت کردنه، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: ((الدُعاء هوَ العبادة)).رواه الترمذی و قال حدیث حسن صحیح.

وه عیبادەتیش پێویسته تەنها بۆ خوا بێت وه نابێت واسته دابنرێت لەنێوان حوا پاشان خەڵکیدا، پێویسته تەنها هاوار له خوای گەوره بکرێت ، چونکه خوای گەوره له ئینسانەوه نزیکه، وەڵامت دەداتەوه، وەکو دەفەرموێت ﴿وقال ربُّكُمُ ادعُونی اَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾ الغافر/٦٠.....

واته : ئێوه لێم بپاڕێنەوەو داوام لێ بکەن وەڵامتان دەدەمەوه .

٤–حوكم كردن به غەیری قورئان و بڕوا بوون بەوەی كە ئەم قورئانە بەكەڵك نایە بۆ چارەسەری كێشەكانی ژیان، ئەوا لە میللەتی ئیسلام دەردەچیٚ بەمە كافر دەبیٚ، وەكو خوای گەورە دەفەرموێت: ﴿ان الحُكمُ الا للّه أمرَ ان لاتعبُدوا الا ایّاهً ذلِك الدّینُ القیمُ ولكن أكثرَ الناس لایعلمون﴾ یوسف/٤٠

وە دەفەرموێت:﴿وَمنْ لَم ْ یَحكُمْ بِما انزَلَ اللّهُ فَاولئِك هُمُ الكافرون ﴾ المائدة/٤٤.

واتە: هەر كەسیٚ حوكم بە قورئان نەكات ئەوا ئەو جۆرە كەسانە كافرن ،

بەڵام ئەگەر حوكمی بە قورئان نەكردو بڕوای وابوو كە ئەم قورئانە بە كەڵك دێت بەڵام بە ئارەزوو یاخوود لە دەسەڵاتیا نەبوو ئەوا زاڵم و فاسقە بەڵام كافر ذییە. ئیبن عەباس (خوای لیٚ رازی بێت) دەفەرموێت: (من جَحد ما انزلَ الله فَقَدْ كَفَرَ ، وَمَنْ اَقرّ بِه ِ فَهوَ ظالِمُ و فاسِق﴾.

وە ابن جريريش هەر ئەم ڕايەی هەيە. وعطاء دەفەرمويێت: (كفر دونَ كُفر). واتە : كوفرێكی بچوكە.

٥-ڕازی نەبون بە حوكمی خوا يان پیێ ی بێزار بێت و نەفسی ئاسودە نەبیێ بە حوكمی ئيسلام:﴿فلا وَربكَ لايُؤمِنونَ حتّى يُحَكِموكَ فِيما شجر بَيْنَهُم ثُمَ لاَ يَجدوا فى اَنْفُسِهِم حَرَجاً مِما قَضَيْتَ ويُسلموا تَسْليما﴾.النساء /١١ كەواتە: ئەگەر حوكمی قورئانيشت پەيڕەو كرد نابێت لە دڵەوە پێت ناخۆش بێت بەو حوكمە. ياخود ئەگەر ڕقی لەو حوكمە بێت كەخوا ناردوويەتی:﴿والذين كفروا فتعساً لَهُم واضَلَّ اعْمالَهُم ذلِكَ بانَّهُم كَرِهُوا ما أنزَلَ اللّه فأحبَط أعْمالَهُم﴾. محمد/٩،٨

سێهەم: ئينكاری كردن لە سيفات ياخود ناوەكانی خوای گەورە ياخود تانە دان لێی:

١-ئينكاری سيفەتی ياخود ناوی خوای گەورە بكات،كە لە قورئان و سوننەتی {صحيح} دا هاتووە وەكو: (علم . قدرة . حياة . سمع . بصر . كلام . رحمة . استواء . نزول .

يد . عَين . ساق) كه له هيچ كەسێك ناچێت: ﴿لَيسَ كَمِثْلهِ شىء وهو السّميعُ البصير ﴾.الشورى/١١.

٢-تەئويل كردنى هەندێك سيفەتى خواى گەورەو وەرگێردرانى له ڕواڵەتەكەى وەكو ئەوەى (استواء) بكات به (استيلاء) چونكه(استواء) واته :بەرزو بڵندبوونەوه هەر وەكو بوخارى ڕاڤەى دەكات، چونكه ئەو كاته (تعطيل)ى سيفەتێكى خواى كردووه: ﴿الرّحمنُ على العرشِ اسْتَوى﴾.طه/٥

وه ئەمه تەحريف كردنيشه. يەهوديەكان له جياتى (حطة) ووتيان (حنطة) ئەمانيش له جياتى (استواء) ئەڵێن (استوَلى) .

٣-بڕوا بوون بەوەى كەوا كەسێكى تر غەيرى خوا غەيب دەزانێ وەكو پياوچاكان:﴿قُلْ لا يَعْلَمُ مَنْ فى السمواتِ والارضِ الغَيْبَ اِلاّ اللّٰه﴾.النمل/٦٥

وه هەر كەسێك بانگەوازی بۆ بكات یاخود بڕوای پێ بكات ئیمانی هەڵدەوەشێتەوە، پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: ((من اتی كاهِناً او عرافاً فصّدقَهُ بِما یقولُ فَقد كَفرَ بِما اُنزِلَ علی محمد)).صحیح رواه احمد.

واتە: هەر كەسێك بچێتە لای هەركەسێك ئەو فاڵچیو قاوەگرەوانەی كە ئەڵێن غەیب ئەزانین وە بڕوا بە قسەكانیان بكات ئەوە كافر بووە بەو قورئانەی بۆ محمد (ﷺ) نێردراوە .

چوارەم: ئینكاری كردنی یەكێك لە پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) یاخود تانە دان لیٚیان:

١- ئینكاری كردنی پەیامی محمد(ﷺ) چونكە شایەتی دانی بە پێغەمبەرایەتی ئەو لە ڕوكنەكانی ئیسلامە.

٢- تانەدان لە پێغەمبەر(ﷺ) یاخود لە ڕاستگۆیی و ئەمانەتی و پاكێتی، یاخود جوێندان پیٚی و گاڵتە پێ

کردن به خۆی یاخود به سوننەتەکانی .تانه لێ دان له فەرمووده صەحیحەکان و به درۆ خستنەوەیان و نەفی کردنی ئەو هەوالأنەی که پێغەمبەر(ﷺ) داویەتی. هەوالەکانی وەکو هاتنی (دەججال و عیساو.... هتد).

٣- بڕوا نەبون به یەکێك له پێغەمبەرانی پێش محمد (ﷺ)وەئینکاری کردنی بەسەرهاتیان لەگەڵ گەلەکانیاندا که له قورئان و فەرموودەی (صحیح) دا هاتووه .

4-بانگەوازکردنی پێغەمبەرایەتی وەکو (احمد القادیانیه)که دەیوت من پێغەمبەرم. خوای گەوره دەفەرموێ: ﴿ما كانَ مُحمّد أبا أحدٍ مِن رِجالِكُم ولكِنْ رَسُولَ الله وخاتَمَ النّبيّن﴾.الاحزاب/٤٠

واته: محمد(ﷺ) باوکی هیچ پیاوێك له ئێوه نیيه بەلأم نێنرراوێکی خوایه و وه دوواهەمینی پێغەمبەرانه.

وە پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: ((وانا العاقِبُ الذی لیسَ بعده نبی)).متفق علیه.

واتە: من کۆتاییم و پێغەمبەرم لە دواوە نیە. وە هەرکەس باوەڕی وابێت کە دوای محمد(ﷺ) پێغەمبەری تازە دێت، ئەوە کافر دەبێت .

٥-وەسف کردنی پێغەمبەر(ﷺ) بە وەسفێك کە تەنها خوای گەورە ئەو وەسفەی هەبێت. وەکو زانینی غەیب.

٦-داوا کردنێك کە تەنها لە توانای خوای گەورەدایە وەکو داوای سەرخستن و یارمەتی و شیفا و شتی تر کە ئەمەش شیرکی گەورەیە، پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: ((وَاذا سَالْتَ فآسالِ الله، واذا آسْتَعَنْتَ فاسْتَعِنْ بِالله)). رواه الترمذی و قال حسن صحیح.

٧-ئێمە بڕوامان بە موعجیزاتی پێغەمبەر(ﷺ) و کەراماتیپیاوچاکان هەیە، بەڵام نایانکەینە هاوبەش بۆ

خوا و پاشان هاواریان لێ ناکەین و سەربڕین و نەزریان بۆ ناکەین و پارە بە هەدەر نادەین بۆ ئەوکەسانەی لەسەر حسابی خەڵکی دەژین بە بۆنەی گۆڕێکەوە ئەو خەڵکەیان خڕکردۆتەوەو بازاڕی خۆیانیان پێ گەرم کردووە.

سەرچاوە:ارکان الاسلام والایمان من الکتاب والسنه

محمد جمیل زینو

وەرگێڕانی/ حەمزە بەرزنجی